

AFP – FOR HVEM STATUS OG UTSIKTER

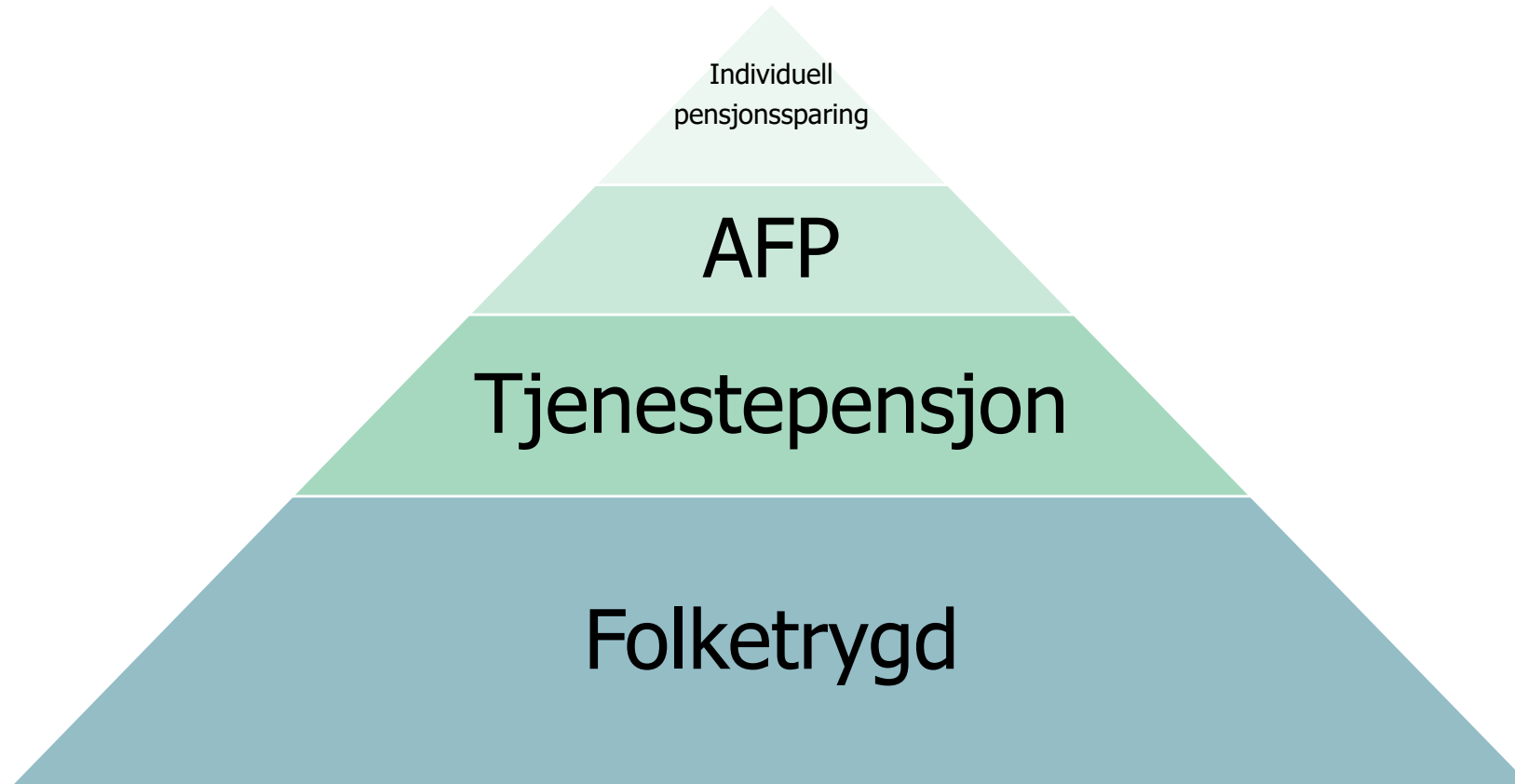

Sissel Rødevand, Aktuar

30.01.2024, Forsikringsforeningen

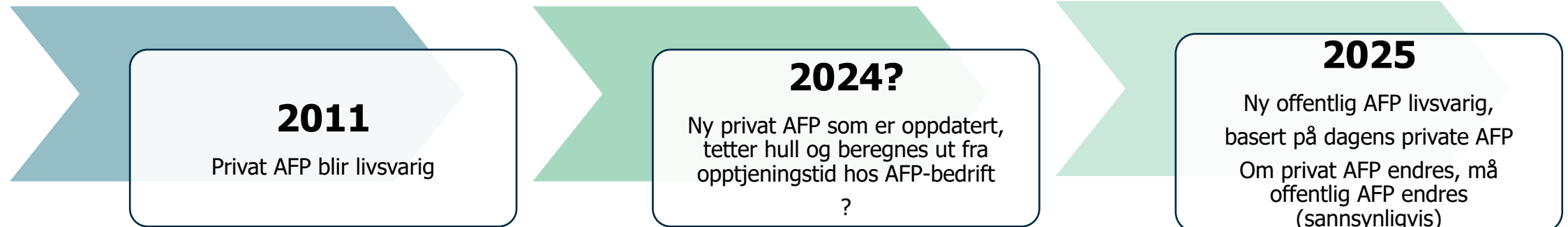
Pensjonssystemet

Grov tidslinje

AFP- for hvem

- AFP = AvtaleFestet Pensjon
- Navnet sier ikke så mye om hva dette er
  - Hvem som skal/kan få
  - Hvor lenge den skal utbetales
  - Størrelsen på pensjonen
  - Hvem som betaler

Om privat AFP

- AFP er en livsvarig pensjon som gis til de som er arbeider hos en bedrift med **tariffavtale om AFP**
- Kan tas ut fra 62 år
- Kan tas ut uavhengig av om du fortsetter å jobbe
- Kan ikke tas ut gradert
- Kan ikke stoppe utbetalingen

AFP- for hvem ?

- De som får et pensjonsnivå som sammen med folketrygden gjør at de kan gå av med pensjon
  - Fordi de er «slitne»
  - Fordi de ellers ville måtte gå den lange veien om uførepensjon
  - Fordi de har lyst på mer fritid
  - Annet
- De som ønsker mer penger før de går av med pensjon
- Andre

Beregning av privat AFP

- Pensjonen beregnes ut fra all opptjening i folketrygden til og med det året en blir 61 år
  - Altså uavhengig av hvor du har jobbet gjennom yrkeslivet
- Pensjonen fastsettes ut fra
  - Beholdning lik summen av årlig lønn opp til 7,1 G *0,314 prosent (G-reguleres)
  - Denne beholdningen deles på folketrygdens forholdstall for gjeldende årskull for å få årlig pensjon
    - Dette igjen gjør at det skjer en levealdersjustering fra årskull til årskull dersom forventet gjenstående levetid er forskjellig
  - To-trinns-modell ved uttak før 67 år
- Regulering av pensjonen under utbetaling skjer med G-veksten fratrukket 0,75 prosentpoeng
  - Ikke som i folketrygden

Kvalifikasjonskrav privat AFP

- Den som skal ha AFP må oppfylle en rekke kvalifikasjonskrav, som f.eks.:
  - Må ikke motta uføretrygd
  - Må ha jobbet 7 av de 9 siste årene før 62 år i en AFP-bedrift
  - Må jobbe i en AFP-bedrift ved uttak av AFP og de tre årene forut
  - Må har rett på alderspensjon fra folketrygden (og ta ut denne fra samme alder)
- Mange faller utenfor
- Kravene gir dårlige insentiver til å organisere seg for å bli med på moroa
  - For unge
  - For bedrifter med overvekt av unge arbeidstakere

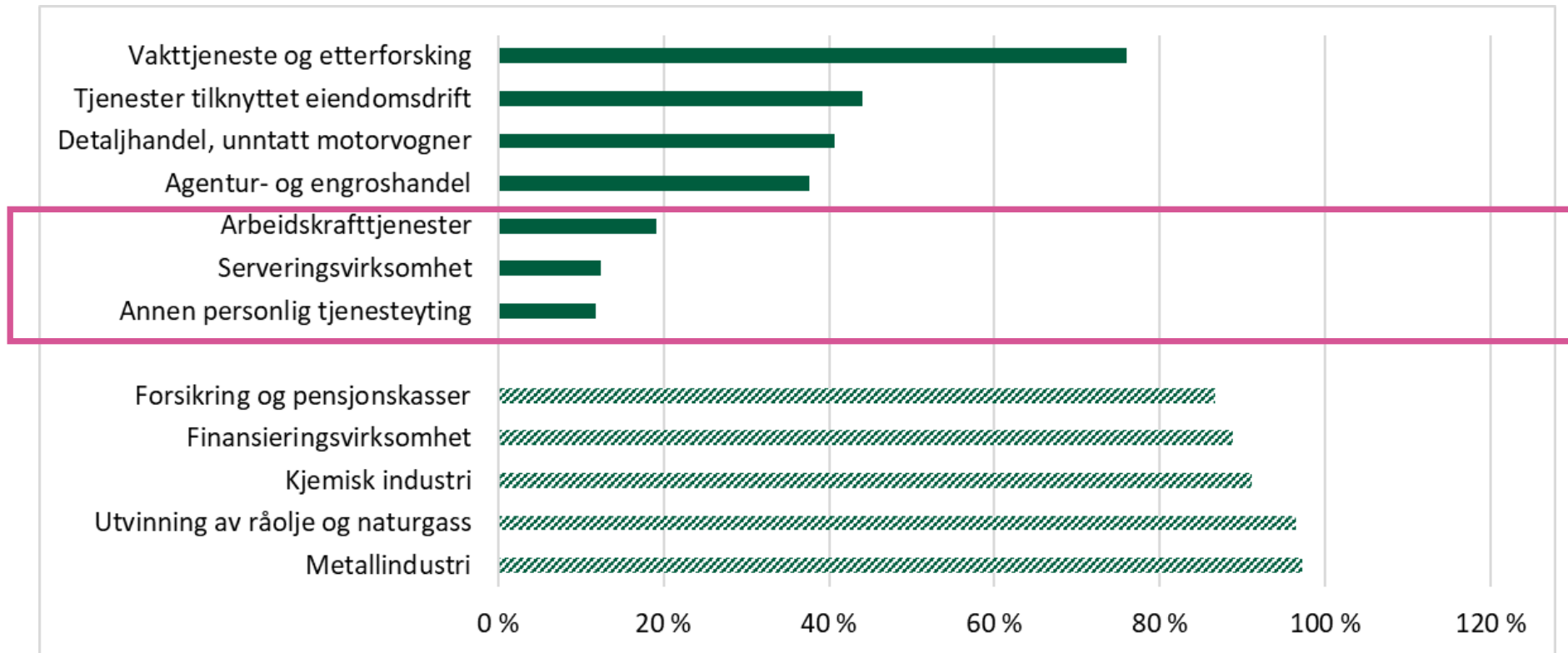
GABLER

Noen næringer kommer spesielt dårlig ut

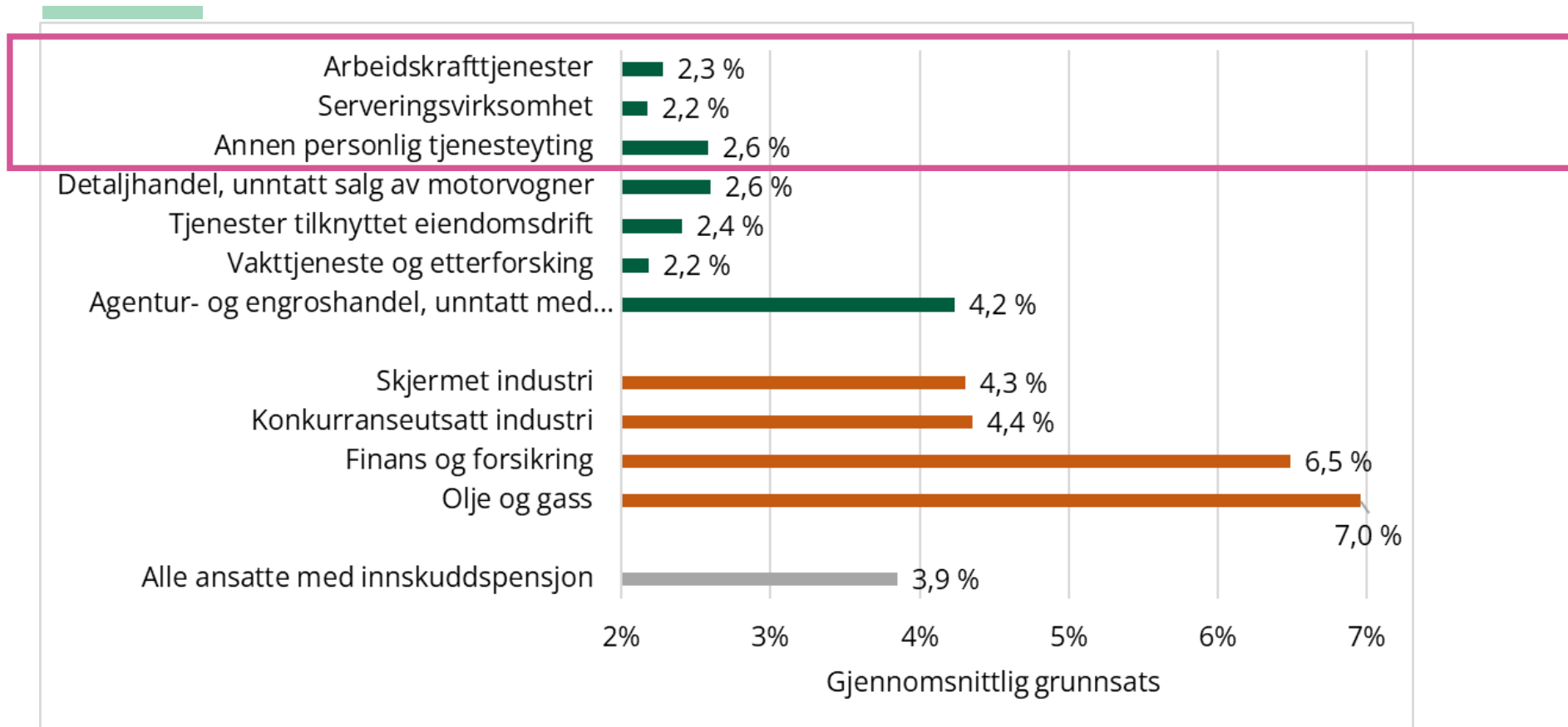
- Rapport fra Actecan 2023 viser at ansatte i noen næringer kommer spesielt dårlig ut
  - Service og handel – enkelte næringer hvor få ansatte får privat AFP
    - Få bedrifter som er tilsluttet
    - Få som tilfredsstiller kvalifikasjonskravene
  - Ansatte i disse næringene får også ofte kun minimum tjenstepensjonsordning
  - Kunne kanskje fått flere ansatte og bedrifter med i privat AFP med andre kvalifikasjonskrav

Andel ansatte tilsluttet privat AFP

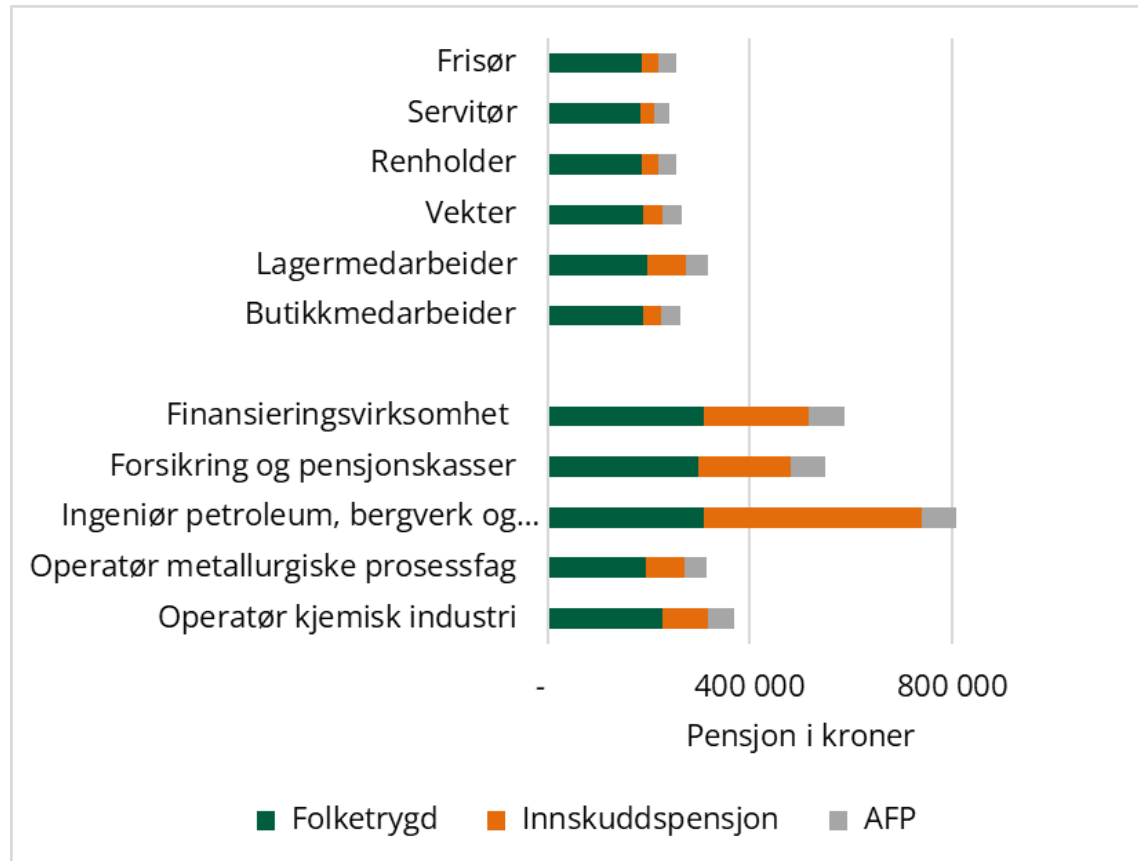
Kilde: Actecans rapport «Privat AFP – Ikke for alle», figur 7, tall fra NAV per 4. kvartal 2022

Gjennomsnittlig grunnsats i innskuddspensjon (innskuddssats for all lønn)

Kilde: Actecans rapport «Privat AFP – Ikke for alle», figur 2, tall fra undersøkelse i de fem største livselskapene for 2022, i rapporten «Innskuddspensjon i ulike næringer»

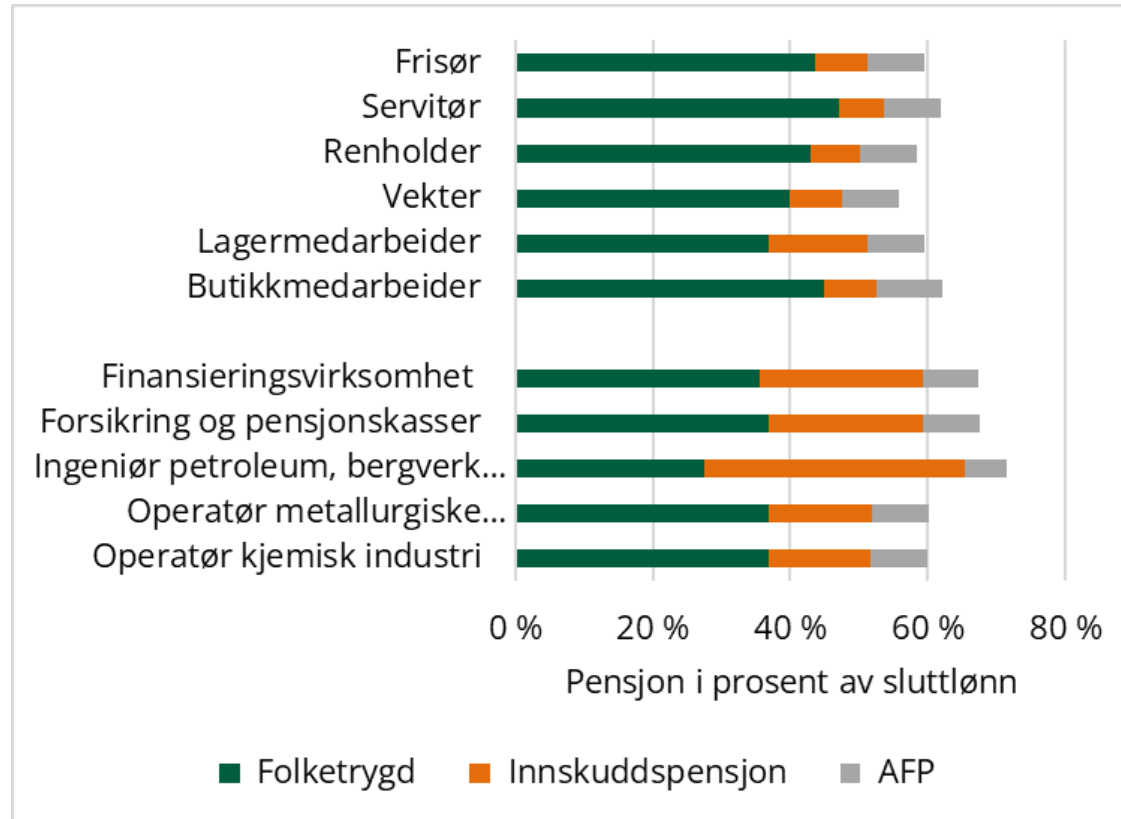
Eksempel på årlig pensjon ved 67 år (I kr)

Kilde: Actecans rapport «Privat AFP – Ikke for alle», figur 26, pensjon beregnet for eksempelpersoner i 2023

Eksempel på årlig pensjon ved 67 år

(1 prosent av lønn)

Kilde: Actecans rapport «Privat AFP – Ikke for alle», figur 27, pensjon beregnet for eksempelpersoner i 2023

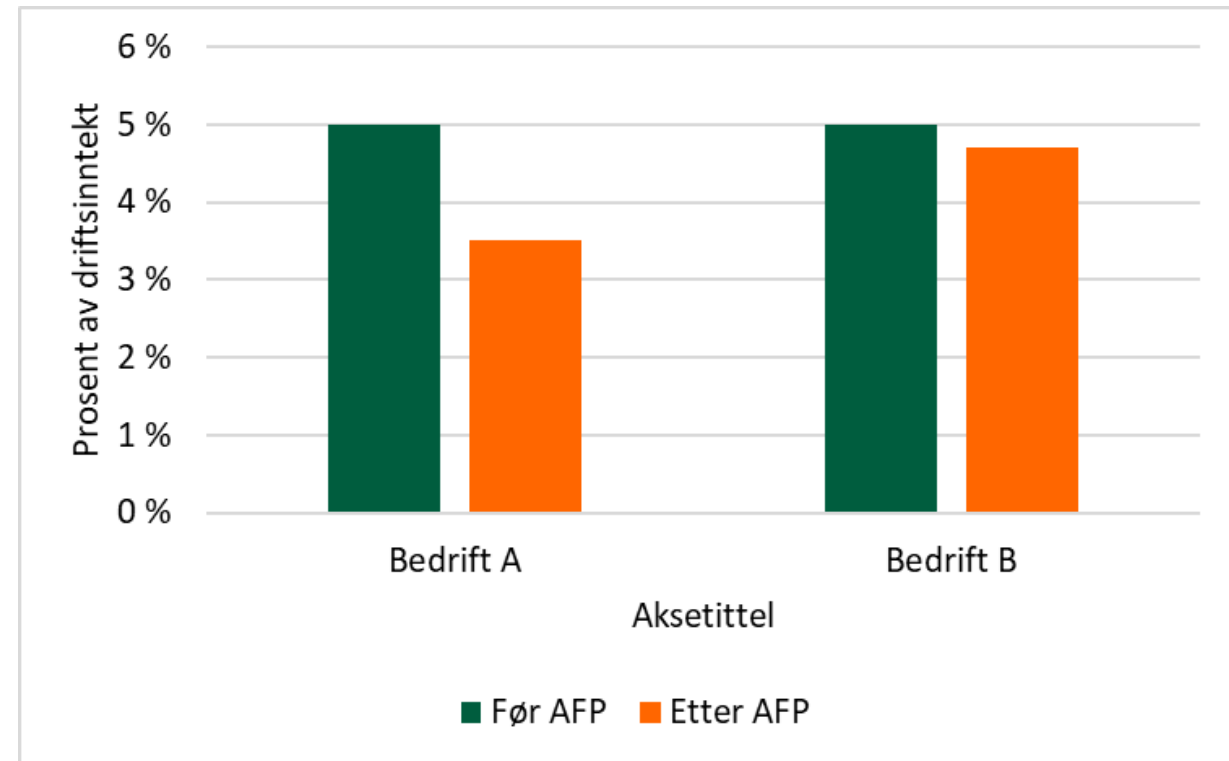
Premien for privat AFP

- Staten betaler 1/3 av utbetalt pensjon
- Bedriften betaler 2,7 % av lønn for lønn mellom 1 og 7,1 G
  - Går til årlig utbetaling og noe fondsoppbygging

Privat AFP eller ikke betyr mest for resultatet i arbeidsintensive bedrifter

- Samme lønn pr ansatt
- A har 40 ansatte, B 10
- Driftsresultat i prosent av driftsinntekt

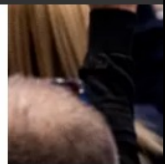
Kilde: Figur fra Actecan, basert på Actecans rapport «Privat AFP – Ikke for alle», tabell 7

Utsikter

- NHO og LO har utredet forslag til mulig ny løsning (løsninger) i 2021
- Tenkt tatt opp i lønnsoppgjør, siste «sjanse i 2024»
  - Mest sannsynlig å få til ekstra økonomisk støtte med en arbeiderpartiregjering
  - Fare for at den nedlegges?
- Behov for tilpasninger uansett....

Da landsmøtet i
Håvard Sæb

Pensjon

Pensjon

Fellesforbundet

Det ble bråk da
reformert AFP

Utvalget for

- Ansatte so
på tampen a

- Uføre får i

- Arbeidstak
rettigheter.

Hvis leder i Fellesforbundet får med seg forbundsstyret, ser det ut til at AFP ikke blir tema i årets tariffoppgjør.

📷 Jan-Erik Østlie

Fellesforbundet vil ikke stille AFP-krav i lønnsoppgjøret

Torgny Hasås

torgny@lomedia.no

AFP i offentlig sektor

- For de som er født før 1963:
  - Før tidspensjonsordning fra tidligst 62 år til 67 år
  - Kan ikke tas ut og jobbe samtidig, men kan tas ut delvis og jobbe delvis
- For de som er født i 1963 og senere:
  - Avtalt ny AFP mellom partene i 2018
  - Lovforslag til behandling på Stortinget før påske i år (Prop. 35 L (2023-2024))
  - Skal gjelde fra 01.01.2025
  - Livsvarig pensjon
  - Kan ta ut AFP og jobbe samtidig

Ny AFP i offentlig sektor (foreslått)

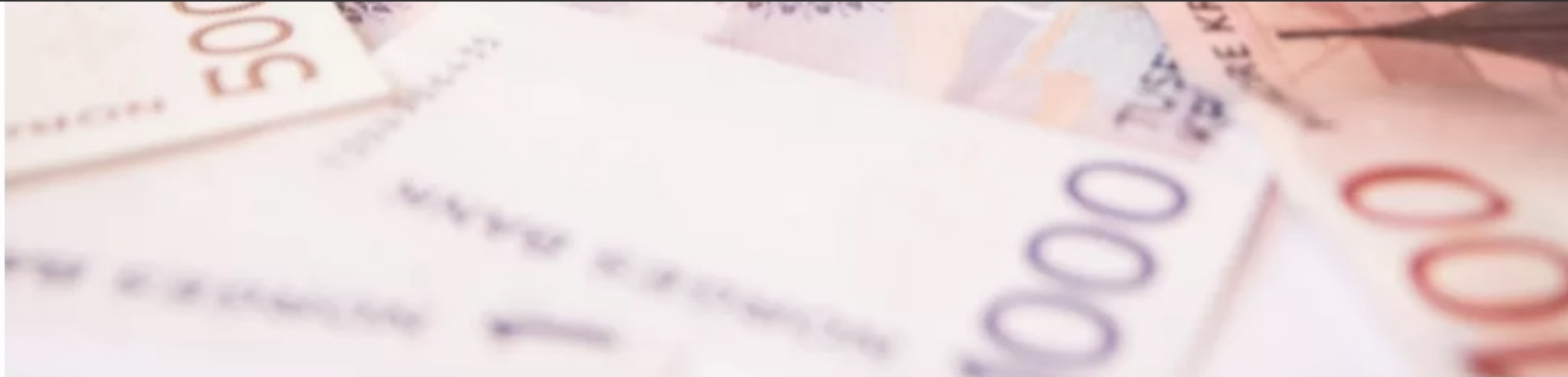

- Bygger på privat AFP, men noen forskjeller
  - Litt annen beregningsmetode:
    - Beholdning lik summen av årlig lønn opp til 7,1 G *4,21 prosent (G-reguleres)
    - Denne beholdningen deles på folketrygdens delingstall for gjeldende årskull for å få årlig pensjon
  - Ikke krav om å måtte kunne ta ut, eller ta ut folketrygd samtidig
  - Regulering av pensjoner under utbetaling som i folketrygden

Ny AFP i offentlig sektor (foreslått)

- Det er innført en «betinget tjenestepensjon» for de som ikke får AFP
  - Opptjening fra 2020, som finansieres etter hvert som den tjenes opp
  - Betinget tjenestepensjon beregnes som ny offentlig AFP, men opptjeningsraten er bare på 3 prosent
- Skal kunne medregne tid fra AFP-bedrift i privat sektor for å kvalifisere til ny offentlig AFP
- Skal kunne få offentlig AFP selv om siste arbeidsgiver er i AFP-bedrift i privat sektor dersom kvalifiseringsreglene er oppfylt når det tas hensyn til tid i offentlig sektor
  - Gjelder årskull 1963, 1964 og 1965

Forslaget til ny avtalefestet pensjon (AFP) har viktige mangler, mener LO-forbundene i staten. En ny «felle» kan også bli innført.

 Colourbox

Pensjon

Derfor er statsansatte lite fornøyde med forslaget til ny offentlig AFP

Er du offentlig ansatt og født etter 1966, må du følge med: Bytter du til privat arbeidsgiver, kan retten til tidligpensjon ryke.

Anders Hauge-Eltvik

anders@lomediamedia.no

Publisert 24.01.2024 10:50

Oppdatert 25.01.2024 15:00

Ledige jobber

Kostnader offentlig AFP

- Ny offentlig AFP er tenkt finansiert med engangspremie for livsvarig pensjon
- Kostnad – ukjent
- Fordeling av kostnadene mellom arbeidsgivere – ikke fastsatt
- Må både betale for dagens AFP-pensjonister og nye AFP-pensjonister i noen år
- De samme årene utgjør betinget tjenestepensjon svært lite
- Etter hvert vil betinget tjenestepensjon utgjøre en større og større andel av AFP, slik at ekstra kostnad ved uttak av AFP blir mindre
- Ingen avklaring på sikt for medregning av tjenestetid mellom offentlig og privat sektor
- Ingen avklaring på sikt for ev. deling av kostnader mellom offentlig og privat sektor

Noen effekter av innføring av ny offentlig AFP

- Med innføringen av offentlig AFP vil svært mange få AFP
- Det vil dermed bli enda mer markant skille i samfunnet på de som får og de som ikke får AFP
- Særlig uførepensjonister blir tapere
- Kan offentlig AFP innføres før det er funnet en ordning for å sikre «sliterne» pensjon?

AFPs rolle i et helhetlig pensjonssystem

- Ikke vurdert i NOU 2022:7 Et forbedret pensjonssystem
- Ikke vurdert i St. meld. nr. 6 Et forbedret pensjonssystem med styrket sosial profil
  - Er til behandling i Stortinget nå, og vil gi føringer på det videre arbeidet med endringer i folketrygden og tilstøtende pensjonsordninger
- Mangelen er påpekt av enkelte høringsinstanser
- Mangel på AFP er for eksempel ikke tatt opp når alderspensjon til uføre i folketrygden blir diskutert
- Det blir veldig mange flere som får – og ikke får- AFP når AFP innføres i offentlig sektor

Sette AFP i sammenheng med andre pensjonsytelser

- Folketrygd + ny offentlig tjenestepensjon + ny offentlig AFP = gammel offentlig tjenestepensjon ?
- Folketrygd + OTP (minimum?) + privat AFP = ???
- Hvor forutsigbar bør AFP være?
  - Hvem skal få, og når skal en kunne stole på at en får?
- Hvor stor bør AFP være?
- Bør det legges opp til større arbeidsinsentiver i AFP?
  - I dag kun opptjening for arbeid til og med det året en fyller 61 år

Hvem skal få?

- Privat sektor
  - Ansatte i bedrifter med tariffavtale
  - Hvilke kvalifikasjonsregler, hvem skal falle utenfor
  - Hvilke opptjeningsregler
- Offentlig sektor
  - Ansatte
  - Hvilke kvalifikasjonsregler, hvem skal falle utenfor
  - Hvilke opptjeningsregler
- Samspill mellom offentlig og privat AFP

Informasjon og pensjonsportaler

- Privat AFP er ikke underlagt informasjonsregler som gjelder for forsikringsbaserte pensjonsordninger
- Det finnes ikke et sted på nettet den enkelte selv kan slå opp på for å finne ut om hen har rett til privat AFP
- Både Norsk Pensjon og NAV kan vise hva du kan få i privat AFP **om** du har rett på den
- Blir det lettere å få se om en har rett på offentlig AFP?

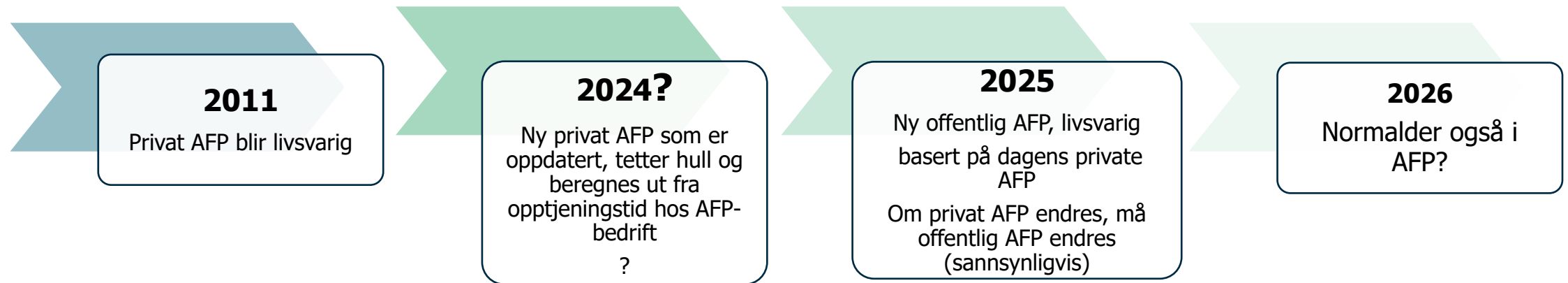
Innføring av normalder

- Innføres normalder i folketrygden som gir økt laveste pensjonsalder allerede fra **2026** (1964-kullet)?
  - Stortingsmelding nr. 6 (2023-2024) Et forbedret pensjonssystem med en styrket sosial profil
  - Hva da med AFP fra 62 år?

Grov tidslinje

Uansett behov for reform i privat AFP?

- Må tilpasses innføring av normalder
- Regulering av pensjoner under utbetaling bør oppdateres med reguleringsreglene i folketrygden
- Opptjeningsreglene bør tilpasses slik at pensjonsbeholdningen bør deles på folketrygdens delingstall

Behov for reform i offentlig AFP?

- Må tilpasses innføring av normalder
- Må tilpasses ev. endringer i privat AFP (behøver ikke være identiske endringer)
  - Dersom tjenestetid skal telle mellom de to pensjonsordningene

Løsning for sliterne?

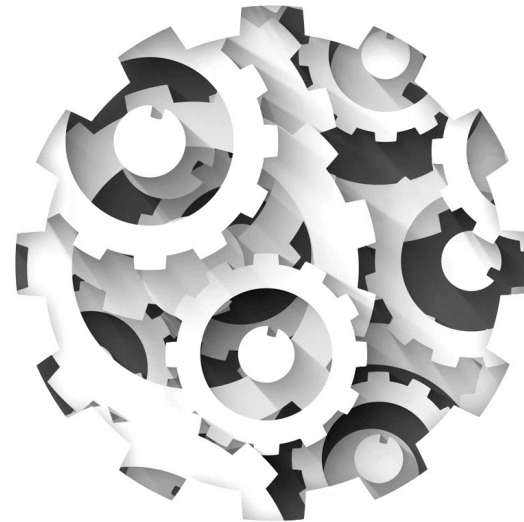

- Må det finnes en løsning for sliterne før offentlig AFP trer i kraft?
- En del av folketrygden?

AFPs rolle i et helhetlig pensjonssystem

- Alt henger sammen med alt

GABLER